

salutem sibi comparandi, ab ipso adhibitos, confiderent, in progressu sæculorum Paradisum eripuit, non quidem culpa sua, sed culpa eorum qui ad hujus latronis prærogativas et excellentias, quibus coelestem sibi Paradisum comparavit, se minime reflectunt. S. Gregorius Nyssenus ait¹: « Non sponte sua latro ad crucem accessit, sed postea quam prope salutem fuit: animadvertis acutus, et ingeni nosus fur thesaurum, et nactus occasionem, vitam rapuit, arte furandi pulchre atque solerterabus. » Etenim in Filio Dei omnes coelestes thesauri reclusi latebant, dicente Apostolo²: In quo sunt omnes thesauri absconditi. Quia vero bonus hic latro aerarium istud apertum deprehendit³: Unus militum lancea latus ejus aperuit, viditque quod ex omni laceri illius corporis parte, inestimabile Redemptionis nostræ prætium diffueret, bonus hic latro, optima hac occasione opportune utens, semetipsum copiose locupletavit. S. Bernardus de visceribus Christi sanguinem stillantibus devote meditatur, inquiens⁴: « Misericordiae afflunt, nec desunt foramina, per quæ fluant. » S. Laurentius Justinianus prudentiam hujus latronis in non perdenda occasione dilaudat, dicens⁵: « In cruce, tanquam Rex in solo, stabat Dominus Jesus, singulis ea qua habebat, singula dividens. Furentibus quippe turbis, et adversum se vociferantibus, eorum trahuit veniam ignorantiae, quando Patrem deprecatus est, dicens: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Pontificibus, et senioribus, atque se crucifigentibus corpus suum tradidit, perhibile Propheta in persona illius: Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus; faciem meam non averti ab increpantibus, et conspuentibus in me. Militibus se custodientibus, propria vestimenta reliquit, sicut per prophetam ait: Diviserunt sibi vestimenta mea. » In hac igitur occasione, in qua Christus se adeo exhibebat liberaliter, et munificum, bonus quoque hic latro Christum supplicavit, dicens: Memento mei dum veneris in Regnum tuum; ac proinde subdit S. Laurentius: Latroni in dextera pendenti, Paradisi gloriam donavit, inquiens: Amen dico tibi: Hodie tecum eris in Paradiso. » S. Bonaventura aperta Christi vulnera considerans, inquit⁶: Vulnera Christi portæ cœli sunt, de quibus non solum fluvius sanguinis et aquæ, sed in sanguine gratiarum profluxit plenitudo.

2. — Taulerus opportunam hujus latronis prudentiam, qua virtuosum, et laudabile coelestium thesaurorum furtum committere novit, admiratur, inquiens⁷: « O magna latronis prudentia! Videbat patrem Domini sui thesauros, et penitus profusos

¹ S. GREG. NYSS., OR. 2 in 40 Martyres circa fin. — ² COLOSS., II, 2. — ³ JOAN., XIX, 24. — ⁴ S. BERN., S. 61 in Cant. — ⁵ S. LAUR. JUST., de Triumph. Christi ag. — ⁶ S. BON., S. 4 de Parsac. — ⁷ TAULER., C. 43.

esse. Quis igitur veteret eum accipere, quantum erat debitum suum, ut satisfaceret Domino suo. Porro furtum definiri solet, quod sit contrectatio rei alienæ, invito domino. Sanguis autem Christi, tametsi Christo proprius fuerat, nihilominus in beneficium nostrum effundebatur, factusque est adeo noster proprius, ut Christo vehementer displiceat, quod singuli homines hoc sanguinis sui thesauro se non locupletent. Sancta Mater Ecclesia in hebdomada Passioni hæc fidelibus proponit verba¹: Stabat Jesus et clamabat: Si quis silit, veniat ad me, et bibat. Quibus verbis Christus illum offerebat fontem, de quo Zacharias prophetavit, dicens²: In illa die erit fons patens domui David et habitantibus in Jerusalem, in ablutionem peccatoris. Cujus fontis nomine, sanguis Christi intelligitur; siquidem infallibilis veritatis est hæc propositio³: Sine sanguinis effusione non fit remissio. Isaias emolumenta quæ ex adventu Christi percepturi eramus, prædicens inquit⁴: Ecce Deus Salvator meus, fiducialiter agam, et non timebo, quia fortitudo mea, et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem. Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Hi autem fontes alii non erant præterquam vulnera Christi sanguinem copiose manantia, in quibus animæ mundantur. Cum igitur humani generis Redemptionem, quam subito post protoparentum nostrorum prævaricationem, in Paradiso terrestri ordinaverat juxta illa verba hymni ecclesiastici: « De parentis protoplasti fraude factor condolens quando pomi noxialis morsu in mortem corruit, ipse lignum tunc notavit, damna ligni ut solveret per quinquaginta sæcula tardasset, tandem post illam tringinta trium annorum Iliadem, effundendi hujus sanguis sui factus impatiens, demum in fine patibulo crucis constituto, videntique quod ex toto genere humano nullus reperiretur, qui ad hosce vulnerum suorum fontes accurreret, in iis se balneaturus; imo quod populus ejus, ei antea unice dilectus, et electus, sanguinem suum præ cunctis aliis conculcaret, hæc ei consolatio obtigit, ut hunc bonum latronum videret, qui viva fide sanguinem illum reverenter in anima sua excipere satagebat: unde Redemptor noster infinito gudio perfusus, bonus autem hic latro ingenti fuit profectu cumulatus; dicente S. Bernardino⁵: « Iste latro solus postulavit salutem, quando Salvator mundi eam recipere meruit, sicut et fecit. » Idem quoque sanctus Pater subdit⁶: « Propterea nec est mediocriter pensandum, quod Christus ei Paradisum spondendo, singulariter ait: Mecum eris, per hoc manifeste declarans, quod tunc Rex crucifixus habebat in cruce illum, sicut collateralem militem, secum strenue compugnantem; unde in illo, Mecum,

¹ JOAN., VII, 37. — ² ZACH., XIII, 1. — ³ HEB., IX, 22. — ⁴ ISA., XII, 3. — ⁵ S. BERN., Prince. — ⁶ Id., ib.

associatio et similitudo Christi regnantis, correspondebant associationi, et similitudini Christi mortis, antonomastice denotatur. »

3. — Plurimum porro mundi intererat, ut Filium Dei, quantumvis in crucis patibulo confixum, Regem gloriae non vero malefactorem et hominem facinorosum (qualem illum Hebrei proclamabant) esse cognosceret; tamen ex toto genere humano, immo ex omnibus suis discipulis, nullus erat, qui illum, verum coelestis gloriae Regem esse, publice profiteretur, præterquam solus hic bonus latro, qui perspicuum veritatis illius perhibuit testimonium, cum Christo in hæc verba supplicavit: Memento mei, dum veneris in Regnum tuum. Enimvero in vastissimo Ecclesiae Dei Regno, ad finem usque sæculorum, regia crucis vexilla explicari debebant, sub quibus omnes ejus fideles militaturi erant; at vero paucissimi inveniebantur, qui hoc crucis vexillum, utpote¹ Judæis scandalum, Gentibus stultitiam, sectarentur; solus autem hic bonus latro fuit, qui in hoc ligno Regnum illud agnosceret, de quo David vaticinando dixerat: Dominus regnavit a ligno. Et Isaias: Cujus imperium super humerum ejus; sieque² « Passio, quæ alii scandalum fecerunt, illi ad fidem profecit; siquidem Christum in cruce possum, Filium Dei et celorum Dominum esse credidit. » Discipuli illi in Emmaus proficentes omnem spem, quam in Christum habuerunt, penitus amiserant; adeoque dicebant³: Nos autem sperabamus, quod redempturus esset Israel, quasi dicerent: jam vero omnem spem depositimus. Quis enim crediturus fuisset, quod furca vel patibulum, signum futurum fuisset prognosticum regni perpetui, quale Ecclesiae militantis et triumphantis regnum erat? S. Paulus de tribus illis Apostolis ad Galatas ita scribit⁴: Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui videbantur columnæ esse, dextræ dederunt mihi. Et tamen hæc columnæ, tempore morientis Christi, vel maxime vacillarunt; siquidem S. Petrus Magistrum suum negaverat. S. Jacobus in turpem se fugam receperat. S. Joannes autem, licet una cum Beata Virgine montem Calvariae ascenderit, in defensionem tamen et patrocinium Christi, ne os quidem suum aperire ausus fuit. Solus autem hic latro inventus est, qui Apostoli, Martyris et Confessoris partes explevit. Unde S. Ambrosius ait⁵: « Crucis Passio multis scandalum fuit, sicut dicit Apostolus: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Recte ergo bonus latro meretur paradisum, qui crucem Christi non putavit esse scandalum, sed virtutem et Dei sapientiam. »

4. — Ingenti admiratione digna est illa bono latroni a Christo facta promissio; neque enim solum illi pollicitus est Paradisum, verum etiam

¹ I COR., I, 23. — ² S. AMB., S. 44. — ³ LUC., XXII, 14. — ⁴ GALAT., II, 9. — ⁵ S. AMB., ib.

promptam et sollicitam promissionis illius executionem: Hodie tecum eris. Porro insigniores veteris Testamenti Patres aliqualem quidem hujus promissionis spem, vel intentionem habuerant; stipulatam vero Regni coelestis promissionem nunquam receperant. Abraham, primus credentium Pater, post longas molestasque peregrinationes, aliaque diversa merita, quæ sibi plurimis cum sudoribus acquisierat, Deum interrogavit, inquiens¹: Domine Deus quid dabis mihi? sibique responderi audivit: Suscipe calum et numera stellas, si potes; sic erit semen tuum. Moyses adeo familiaris et dilectus Dei amicus, ab eodem petit: Si inveni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam; eique responsum fuit²: Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris. S. Philippus a Christo postulavit, dicens³: Ostende nobis Patrem et sufficit nobis; nec tamen desideratum assecutus fuit intentum, sed responsi loco audivit: Qui videt me, videt et Patrem meum. Hic autem latro omnibus superior fuit, quia licet non postulasset Paradisum, sed solum simpliorem sui memoriam: Memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum; ei tamen stipulata hæc facta est promissio: Amen dico tibi: Hodie tecum eris in Paradiso. At vero dices; num igitur latro hic majoribus fuit meritis conspicuus, quam omnes supra nominati illustres Sancti? Ad quod respondeo, me id nescire, nec meum esse, hac de re sentiantur ferre quia⁴ solus Deus spirituum ponderator est. Hoc tamen dicere possum, bonum hunc latronem hanc habuisse fortunam, quod tunc præcise suam Christo porrexerit supplicationem, de concedendo sibi aditu in Paradisum, quando Christus per mortem suam abegit Cherubinum, qui hactenus ingressum in Paradisum impedierat; hic enim amotus est, quando æternus ille Sacerdos introivit semel in sancta, æterna redemptio inventa.

5. — Magna quoque hujus latronis felicitas fuit, quod sciverit facere ex necessitate virtutem⁵, quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Licet enim ob propria flagitia ad patibulum condemnatus fuisset, hosce tamen dolores, sævaque tormenta, per heroicam patientiam in solutionem et expiationem proprietorum peccatorum applicavit, eademque libenter sustinuit, ut Christi in tormentis consors esset et socius. Unde de illo asserere possumus, quod de filia Jephæ in hæc verba scribit S. Ambrosius⁶: « Fecit arbitratu spontaneo ut quod erat impietas fortuitum, fieret pietatis sacrificium. » Enim vero cum Deus ille, qui scrutatur renes et corda, interiorum cordis hujus latronis penetrasset compassionem, qua cum acerbissimi suis doloribus compatiebatur, tacitis ei vocibus dixisse videtur: « Si sustines et conregnabis; particeps in

¹ GENES., XV, 4. — ² EXOD., XXXIII, 23. — ³ JOANN., XIV, 8. — ⁴ PROV., XVI, 2. — ⁵ HEB., IX, 12. — ⁶ ROM., III, 9. — ⁷ S. AMB., I. III de Offic.

« tribulatione et regno. » S. Ambrosius alibi in ejus laudem inquit¹: « Ideo qui consortio passionis utitur, consortio Paradisi condonatur. » S. Bernardinus inquit²: « Solus latro iste inter Christi membra corporaliter passus est supplicium crucis simul cum ipso, in quo condecoratur effigia similitudine Salvatoris. » Regum sapientissimus Salomon, tametsi probe sciverit, quod Abiathar, qui se ejus regno opposuerat, diram mereretur mortem, hanc tamen ei condonavit, dicendo³: *Equidem vir mortis es, sed hodie non te interficiam quia portasti arcum Domini Dei coram Patre meo et sustinuisti laborem in omnibus, in quibus laboravit Pater meus.* Porro de Redemptore nostro dicitur: *Ecce plus quam Salomon hic.* Et ideo licet latro ob farta sua et ob convitia, quibus a principio, una cum collega suo Christum dehonestarat, æternam promeritus fuisset mortem; attamen ob exhibitos veræ pœnitentiae et compunctionis actus, ob patienter toleratum simul cum Christo crucis supplicium, ob publice coram omnibus promulgatam immortalis Regni Christi notitiam, non solum ab æterna morte, quam merebatur, exemptus fuit, verum insuper felix illud nuntium audire meruit: *Hodie tecum in Paradiso.* S. Bernardus de hoc latrone ait⁴: « Justum supplicium sceleribus repensem honestavit decorum patientiae. » Acerbissimos namque cruciatus suos per tolerantiam et fortitudinem Christianam, quam in cruce a Christo didicerat, generose sustinuit; et quidem tanto libenter, quia videbat, quod ob defensam Christi innocentiam, plurima ei ab Hebreis adderentur tormenta et plague.

6. — Christus Apostolis suis promiserat, inquiens⁵: *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus; et ego dispono vobis, sicut dispositus mihi Pater meus regnum.* Et tamen, tametsi post resurrectionem Christi omnibus tormentis pro Christi nomine subeundis animose occurserint, attamen in Passione Domini turpi sibi fuga consuluerant. Hic autem latro Apostolorum supplevit defectus, damna illorum restituit, atque in supplicio in societate Christi patienter tolerando, constans permansi; ac proinde ei promissum fuit: *Hodie tecum eris in Paradiso.* Circa quæ verba Didacus Stella inquit⁶: « Adverte quod non promittit Regnum, nisi existens in cruce, quia qui non compatitur, non conregnabit. *Hodie tecum eris in Paradiso,* hoc est, quia tecum es in cruce, tecum eris in Paradiso. Quam plurimi volunt esse cum Christo in Paradiso, sed renunt esse in cruce cum illo. » De Redemptore nostro etiamnum infante sanctus et senex Simeon vaticinatus est, dicens⁷: *Positus est hic in signum cui contradicetur.* Quibus verbis

¹ S. AMBROS., s. 44. — ² S. BERN., s. de Pass. — ³ I REG., xx, 27. — ⁴ S. BERN., de Palm. — ⁵ LUC., XXII, 29. — ⁶ DID. STELLA, in Luc. — ⁷ LUC., II, 34.

sine dubio ad Christi Passionem allusit. Demum vero ad Mariam Virginem se convertens, subjunxit. *Tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Quod oraculum in monte Golgotha verificatum fuit; siquidem ibi cor Virginis factum est quasi meta et scopus, in quem non solum impietas Hebraicæ, verum etiam divinæ justitiae fulmina collimabant, cui Christus in cruce satisfaciebat¹: *Propter scelus populi mei percussi eum.* Jeremias Propheta de Christo prædictus, inquiens²: *Posuit me quasi signum ad sagittam.* S. Paulus quoque sub nomine signi, ad bravium accipiendo erecti, exprimit coelestem gloriam, cuius ejusdem ipsius Dei visio est objec- tum; ait enim³: *Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium.* Quis autem est qui nesciat, quod qui vicinius appropinquat ad metam semper, luctetur bravium? Magna igitur hujus boni latronis fortuna fuit, quod præ cunctis aliis bonus hic latro dexteræ Christi vicinior extiterit, suaque viva fide ipsum mete meditullium tetigerit; ac poinde bravium beatitudinis æternæ reportaverit: *Hodie tecum eris in Paradiso.*

7. — Considerare quoque possumus, bonum hunc latronem Christo supra modum fuisse acceptum, eo quod ipsum cibo quodam paverit, quem Christus maximo in pretio habet; scilicet pœnitente et conversa anima sua: *Christus enim quondam Apostolis suis dixit*⁴: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me.* Ubi D. Chrysostomus ait⁵: « Hominum salutem cibum appellat, ut « quanta salutis nostra cura, et desiderio teneatur, « ostendat: sicut enim nos cibum, ita Christus humani generis salutem desiderat. » Quod vero pœnitens hic latro hunc ei cibum subministrari, facile deducitur ex eo, quod S. Thomas super prædictum textum in hac verba scripsit⁶: « Tunc « Deo cibum spirituale offerimus, quando ab eo « poscimus salutem nostram. » Unde Christus in cruce, non de fame, sed de siti qualaborabat, lamentabatur, utpote qui ex hujus peccataris animæ conversione restauratus, et refectus fuerat. Ex quo Joseph salvator Egypti, verus Salvatoris nostri extitit typus, hinc factum est, quod mox ut ei natus est primus ejus filius Manasses, dixerit⁷: *Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum.* Eodem modo, postquam Filius Dei arduum Redemptionis nostræ aggressus fuisset negotium, jamque usque ad mortis imminentis articulum variis fuisset internis, et externis doloribus acerbissime cruciatus; videns tamen sanguinem suum efficaciter operari, eo quod adeo impiam animam ad statum gratiae reduxisset; adeo ingentem inde consolationem percepit, ut quasi omnium hactenus toleratorum tormentorum fuerit oblitus, quia ob unius duntaxat animæ salutem

¹ ISA., LIII, 8. — ² THREN., III, 12. — ³ I COR., IX, 24. — ⁴ JOANN., IV, 34. — ⁵ CHRYSOST., h. 33 in Joan. — ⁶ S. THOM., in Joan. — ⁷ GEN., XLI, 51.

omnia passurus fuisset, quæcumque passus est pro omnibus simul junctis. Nam vero dicere quis posset: quod si in horto Gethsemani Pater Æternus S. Michaelis ablegavit ad confortandum Filium, in vehementi illa agonia, et sudore sanguineo constitutum, quæ tamen ambo ex propriæ voluntatis electione assumpserat; cur non multo magis in monte Calvariae, ubi mors ei violenta inferebatur, integrum miserit angelorum exercitus, qui Christum crucifixum consolarentur? Nonnulli contemplati respondent, in monte Calvariae officio S. Michaelis, et angelis confortantis functum fuisse bonum latronem; siquidem hic illum consolatus est, tum per suam conversionem, tum per innocentia Christi defensionem, tum denique quia Christum verum Regem gloriae, Deique Filium esse, publice promulgavit.

8. — Ad hoc quoque propositum optime servia pia quædam et consideratione digna Tauleri meditatione, dicentes¹: « Novum hunc fructum et primum botrum, quem Dominus Jesus ex infuso solo nostro, multo sudore, multaque pretiosi sanguinis sui irrigatione, in ligno crucis suæ obtinuit, coeli Patri suo, cuè pretiosum munus, ingenti cum gudio per legatos Angelos misit. Quod si gaudium est Angelis Dei, super uno peccatore, pœnitentiam agente: quæ illis lætitia de hujus est latronis concepta salute, quem jam prope desperaverant? Quanto putamus cum gudio Pastor celestis primitias has frugum Passionis Filii sui suscepit? »

DISCURSUS XII.

ADMIRABILIS PONDERATUR MUTATIO QUÆ CIRCA BONUM LATRONEM IN EJUS CONVERSIONE FACTA FUIT

IDEA SERMONIS. — 1. Bonus latro Paradisum ingressus est non ut latro sed ut præda Christi. Diabolus obstupit ad conversionem boni latronis. — 2. Bonus latro præfiguratus fuit in illis qui hora undecima in vineam venerunt laboraturi. Gloria Alexandri fuit ex inimicis facere amicos; hoc maxime emicuit in Christo in hac conversione latronis. — 3. Quomodo bonus latro sit in Paradiso. — Christus durissimum cor hujus latronis emollivit. — 4. Discutitur ulterius admirabilis conversio boni latronis. Boni latronis predicatoris cathedra fuit crux ejus. Ecclesia fuit mons Calvariae. — 5. Conversio boni latronis fuit ingenis miraculum. Conversio illius adscribitur ejus fidei. Bonus latro in cruce factus fuit mitis, modestus et charitativus.

Amen dico tibi: *hodie tecum eris in Paradiso.* LUC., XXIII, 42.

1. — Mirum profecto est, qua ratione latro, licet prædandi assuetus, beati illius regni gloriam rapere poterit; tum quia sicut ad portam Paradisi terre-

¹ TAUL., c. 43.

stris pro custodia illius quidam collocatus est Che- rubinus, ita Salvator noster claves Paradisi cœlestis Petro consignavit, ita ut nemo illuc ingredi possit, nisi ex S. Petri consentientis arbitrio; tum vel maxime, quia infallibilis est hæc regula: *Nil coquinatum intrabit in Regnum cœlorum.* Verumtamen dubium hoc Salmeron optime dissolvit, inquiens: « Latro in ostio Paradisi non est cognitus ut latro sed ut gloria Christi præda; ideo cum honore magno permisus est intrare. » Etenim latro Paradisum ingrediens, jam non amplius latro, sed præda Christi factus fuerat; de quo Propheta evangelicus prædicterat¹: *Velociter spolia detrahe, cito prædere.* Unde hic latro, prima Christi præda, primumque spoliū fuit, quod Christus in Passionis suæ triumpho reportavit; atque ideo non tanquam latro, sed velut victoriosi Christi spoliū in Cœlum receptus fuit. S. Athanasius inquit²: « Suspensus latro credebat, ut ostenderetur et revera Salvator esset et dum moritur, fidem sui fecundaret. » Ad ista vero obstupescerat diabolus, et magna in anxietate, hæsitationeque delinebatur: eum namque quem latronem in cruce amiserat, cuicunque olim persuaserat latrocinium, nunc fidem recepisse videbat. Merito igitur serpens infernalis obstupescerat, repentinum adeo in ipso conspiciens mutationem. Hic namque bonus latro postquam una cum sodali suo in crucem subiectus fuit, Christum antea blasphemaverat; et tamen subitanea mutatione resipuit: « Prius fecit ut alter, » inquit Taulerus³, « quando quidem et ipse erat iræ filius; at ubi Christi praetiosus sanguis in præmium redemptionis nostræ effunditur, Patrique in abolitionem debiti penditur, opportune satis in bonum suum eleemosynam petiit a Deo, quam et celerrime adeptus est. » S. Augustinus de miraculis a Deo patratis disserens, inquit⁴: « Secundum suam misericordiam servavit sibi quædam, quæ faceret opportuno tempore, præter usitatum cursum, ordinemque naturæ. » Ac proinde cum tempore crucifixionis Christi divina Christi omnipotentia et filiation, ab universo Judaismo in controversiam vocaretur; conveniens erat, ut eodem tempore quispam se proderet, qui Judeis, quisnam vel qualis Christus esset, intrepido animo manifestaret: in quod ministerium tempore opportuno bonus hic latro adhibitus fuit, utpote qui Christum non regem ludicrum, aut scenicum, qualem Judei ipsum esse aestimabant, cum dicerent: *Si rex Israel est descendat de cruce: sed verum coelestis gloriæ regem esse e crucis cathedra sonora voce manifestavit.* Unde Lucas Brugensis ait⁵: « Singulare in hoc misero homine, inopinatæ, atque incredibilis Dei gratia exemplum propositum est editum et ad ejus

¹ ISA., VIII, 1. — ² S. ATHAN., de Pass. et Cruciæ. — ³ TAUL., c. 43. — ⁴ S. AUG., t. XXIV in Joan. — ⁵ LUC., BRUG., in Luc.

« salutem et ad Christi gloriam; tum, ut ne omni Christus honore inter ignominias destitueretur, « tum ut efficacitas Passionis ejus jam tunc se exerentis monstraretur. » Etenim axioma est politicum, quod sublata a magnis Principibus primiores deprimendi, infimosque sublimandi potestate, supremum Majestatis ipsorum decus et ornamentum pariter auferatur. Unde Beata Virgo in cantico suo ait¹: *Facit potentium in brachio suo, dispersit superbos et exaltavit humiles.*

2. — Porro bonus hic latro in iis præfiguratus fuit, qui ultimo loco, id est, hora undecima in vienam ad laborandum concesserunt; qui tamen primo omnium loco sua fuerunt mercede donati, licet alii, qui a primo diei diluculo usque ad crepusculum vespertinum laboraverant, graviter super hac re conquerentur; quibus Paterfamilias, Salvatoris nostri typum gerens, in hæc verba respondit²: *An non licet mihi quod volo, facere?* Refert Plutarchus de Alexandro Magno, quod maledicuum quendam, qui venenosa lingua sua gloriosam ejus famam dilacerarat, magnis et præclaris cumulari beneficiis, indeque idem antea maledictus detractor postea effectus sit gloriæ Alexandrinæ encomiastes eximiens, et præclarus orator; qui inter alia magnanimi hujus Monarchæ encomia dicere solebat: *Hæc est gloria Alexandri, inimicos reddere amicos.* Similiter gratiam Christus, velut alter Alexander Magnus, bono huic latroni præstis: cum enim hic una cum sodali suo, ejusdemque secum supplicii consorte, Christum certatim maledictis, et injuriis impeteret; hic Æterno Patri suo supplicando, et dicendo: *Dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt;* cœleste ei impetravit lumen ad eumdem cognoscendum, nec non et gratiam ad concipiendam veram peccatorum suorum compunctionem; et quia utrique huic dono cooperatus fuit, innocentiae Christi meruit fieri advocatus, aeternaque gloriæ, et Divinitatis Christi imperterritus confessor; ut proinde de ipso ad litteram verificetur illud Propheticum oraculum³: *Hæc mutatio dexteræ Excelsi;* vere enim mutatio hæc excelsum fuit omnipotentis dexteræ Christi opus, bono huic latroni impensum, utpote qui in Christi societate ad dexteram ejus crucifixus hærebat. Unde S. Cyprianus ait⁴: *Sic tu Domine armentarios statim facis Prophetas, opiliones Reges, telonarios Apostolos, piscatores Doctores.* Neque ab his quos sanas, lente languor abscedit, sed illico quem restituis, ex integro convalescit. Et ideo sacri interpretes admirabilem hanc boni latronis conversionem, peculiarare divinæ, et omnipotentis dexteræ opus esse perpetuo agnoverunt: *Hæc mutatio dexteræ Excelsi est,* inquit S. Augustinus⁵, « ut versam vicem redere diaholo Christus; videlicet, ut quemadmodum

¹ LUC., I, 51. — ² MATT., XX, 45. — ³ Ps. LXXVI, 11. — ⁴ S. CYP., de Cœn. Dom. — ⁵ S. AUG., s. 12 de Temp.

« dum diabolus primum depravando hominem abstulerat de Paradiso, sic Christus latronem confidentem erueret de Inferno. Ille præsumenteretur. » Etenim axioma est politicum, quod sublata a magnis Principibus primiores deprimendi, infimosque sublimandi potestate, supremum Majestatis ipsorum decus et ornamenti pariter auferatur. Unde Beata Virgo in cantico suo ait¹: *Facit potentium in brachio suo, dispersit superbos et exaltavit humiles.*

3. — Discussionem quoque meretur, quod Drogo Hostiensis ad propositum nostrum in hæc verba scribere non dubitat¹: « Tu latronem inducis in Paradisum, sed neque latro in Paradiso est. » Quis enim hic non sciscitetur, qua ratione latro in Paradiso non esse dici possit, cum tamen prima, et æterna Veritas de ipso, per interpositum juramentum, sequens perhibeat testimonium: *Amen dico tibi: Hodie tecum eris in Paradiso?* Etenim nullus hactenus Sanctorum celestem ingressus est Paradisum, qui a supremo illo Pontifice Christo, majori cum prærogativa canonizatus fuerit, vivæ vocis oraculo, præterquam bonus hic latro. Pro hujus dubii resolutione recolenda sunt hæc S. Bernardi, de sancta Maria Magdalena disserentis, præclara verba: ait enim²: « Etsi enim unguentum bonum, quod Maria pedibus Salvatoris effudit: est et meius, quod eadem, si tamen eadem, super caput recumbentis effudit. » His namque verbis insinuare nititur, quantum Magdalena, post primam unguenti effusionem, in domo Simonis Pharisæi factam, diversa fuerit a semetipsa, jam sancta effecta. In prima namque unctione, pedes Christi pretiosi unguento linivit; in secunda vero unctione eadem, si tamen eadem (quia jam non amplius peccatrix, sed penitens, sed justa erat) unguentum super caput Christi recumbentis effudit. Subdit vero idem præcitus Drogo: *Quomodo latro in Paradiſo est? Non enim iuxta te habitabit malignus.* » Moxque dubium hoc resolvit, inquiens: « Latro fuerat, quando latebat ante confessionem, justus post orationem. » Taulerus hisce verbis exclamat³: « O bone Jesu, hæc repentina mutatio est dexteræ tuæ, ad quam ille pendebat! Hæc intus tetigit eum, et e vestigio mutavit in virum alterum. Declarasti hic Domine divinam potentiam tuam, quando cito ex lapide fecisti filium Abrahæ. » S. Cyprianus inquit⁴: « Considero Domine te in illo patibulo, ubi videbaris sine adiutorio, qui modo imperatoria potestate latronem præmittis ad regnum. » Porro lapis durissimus cor hujus latronis fuit, utpote quod per tot annos in enormissimis sceleribus, et vitiis habituatum fuerat. Et quidem licet Ecclesiasticus de inveteratis peccatoribus dicat⁵: *Cur durum male habebit in novissimo, Divus Chrysostomus tamen de hoc latrone inquit⁶:* « Omnia lapidum insensibilitate animam duriorem ad se traxit, et ad meliora con-

¹ DROGO HOST., de Sacram. Dom. Pass. — ² S. BERN., de S. Maria Magdal. — ³ TAUL., ib. — ⁴ S. CYPR., in Cœn. Dom. — ⁵ ECCL., III, 27. — ⁶ CHRYS., t. III, h. de Cruce et latr.

« vertit, et honore summo decoravit. *Hodie* namque *mecum eris*, ait, in *Paradiso*; et Cherubim custodientibus Paradisum, latro ad Paradisum inducitur. » Eusebius Emissenus sequentem adfert doctrinam, quotidiana fere experientia comprobata, ait enim¹: « Habet hoc infelix consuetudo peccati, ut quantum quis amplius peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto plus eum peccare delectet. » Et tamen licet bonus hic latro (ut in discursibus præcedentibus diximus) Christum infantem, in Ægyptum una cum Sanctissima Matre sua fugientem defenderit, et consequenter per quinquaginta et amplius annos in pessima vita sua perseveraverit; divina tamen dextera, non sine ingenti miraculo, non solum lumen, et agnitionem Divinitatis sue eidem clementissime concessit, verum etiam perfectam ei compunctionem, et peccatorum detestationem suggestit, nec non cumulum donorum gratiæ, et virtutum locupletissimum communicavit; ut proinde ad tantam mox sanctitatem pervenerit, ut audire meruerit: *Hodie tecum eris in Paradiso.* Porro perfectam quam sibi acquisivit, peccatorum suorum agnitionem, expressit, dicendo: *Nos quidem juste, nam digna factis recipimus.*

4. — S. Cyprianus admirabilem hujus latronis conversionem admiratur, dum in hæc verba scribit²: « In momento impietas religionem, crudelitas induit pietatem, et statim consummatus civis sanctorum, et domesticus Dei præmissus est in regnum. » Enim vero, quod S. Andreas in cruce pendens prædicaverit (biduo vivens pendebat in cruce S. Andreas pro Christi nomine, et docebat populum) nihil in se mirum habet, quia integrum triennio Christi fuerat Apostolus, et primus magnæ illius scholæ discipulus: at vero criminosis hic malefactor, tanquam latro evectus in crucem, in unico momento mutatus fuit in evangelistam, prædicatorem, magistrum, prophetam, et apostolum; nam ut D. Chrysostomus ait³: « Magister pendebat in cruce, et sanis persuasionibus alium invitabat ad vitam. » Taulerus interrogat inquiens⁴: « Unde, obsecro, latroni huic tam cito correctio, qui dudum blasphemus erat, nunc confessor est, et Prædictor, discernens bonum a malo, et peccatorem reprehendens, atque excusans innocentem. » Arnoldus Carnotensis bonum hunc latronem, acerbissimos in cruce dolores patientem et tamen cruciatum suorum penitus oblitum, atque Redemptori nostro defendendo, ejusque innocentiae perorandæ unice intentum admiratur, dum ait: « His postpositis, quasi plagarum, et sanguinis immemor, dictator Evangelii latro efficitur. » Beda super evangelium S. Marci scribens, latronem hunc a præside Pilato ob crimina

¹ EUS. EMISS., h. 5 ad Mon. — ² S. CYPR., in Cœn. Dom. — ³ D. CHRYS., ib. — ⁴ TAUL., ib.

¹ S. BERN., t. I, s. 53, a. 1, c. 2, Princ. — ² MATT., X, 47. — ³ Ps. II, 1. — ⁴ JOAN., XIV, 16. — ⁵ S. BERN., s. 2 de Epiph.